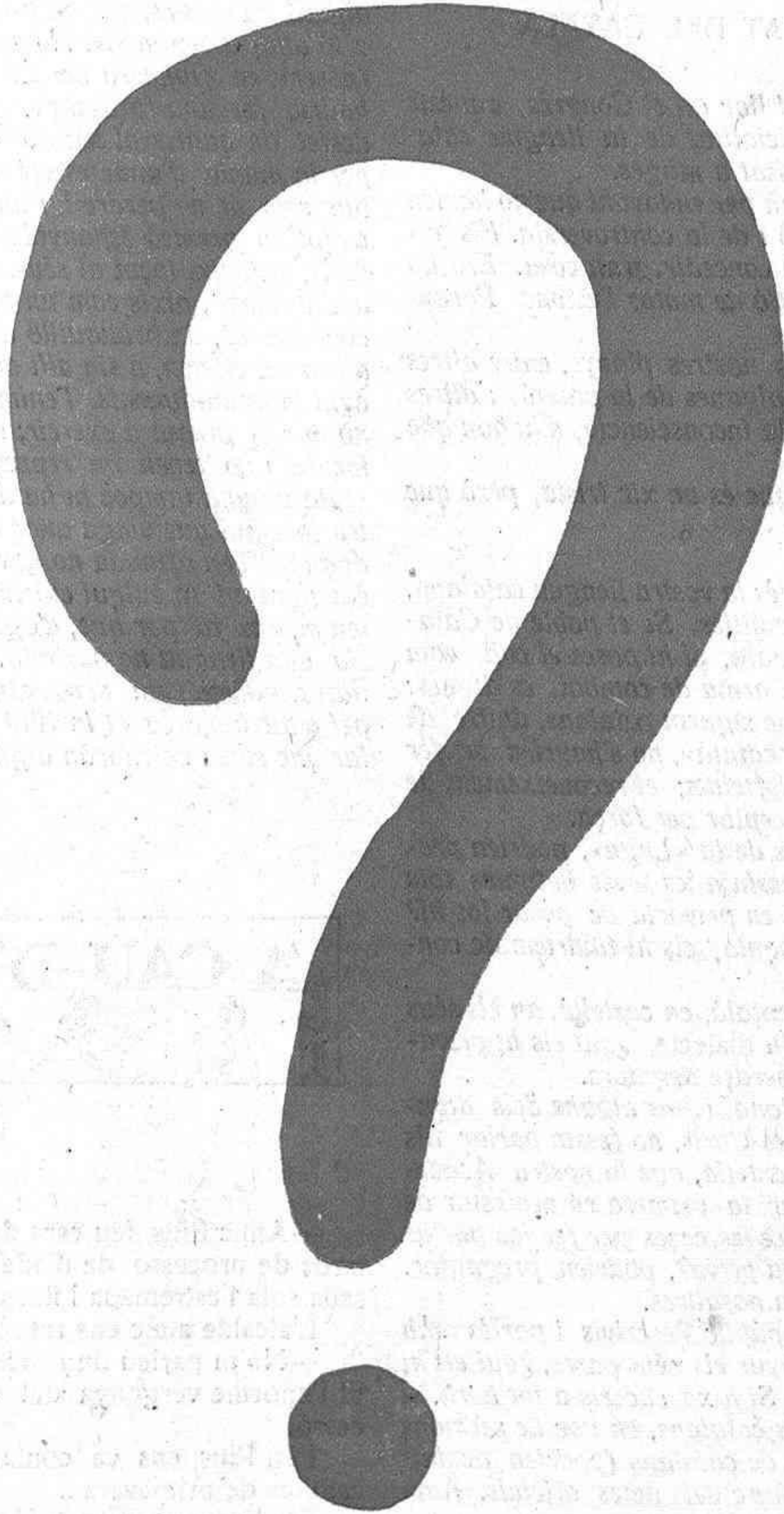

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1960 — ANY XXXVIII
BARCELONA 21 DE JULIOL DE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims — Atrassats: 20

Signe que s'usa en l'escriptura quan se pregunta.

Aquest número ha passat per la censura militar. Nostres llegidors ja es faràn càrrec de les deficiències del mateix, puix hem tingut de substituir gravats, per altres antics i passats de moda.

GLOSARI

LA COOFICIALITAT DEL CATALÀ

Els debats que han tingut lloc an el Congrés, aquests jorns passats, sobre la cooficialitat de la llengua catalana, tan sols ens han interessat a mitges.

Els nostres diputats sabien per endavant que no havien de treure res de la discussió i de la controversia. Els altres sabien que no havien de concedir gran cosa. Era un passatemp polític. Era qüestió de matar l'estona. Paraules, paraules i més paraules.

En la contestació an els nostres planys, entre altres coses que ens han dit, filles algunes de la passió, i altres del desconeixement i fins de la inconsciència, n'hi han que ens han fet reflexionar.

N'han dit una, sobretot, que és un xic trista, però que és ben veritat.

Han dit:

—El lograr que's parli més la vostra llengua catalana, no hauria d'ésser cosa dels polítics. Si el poble de Catalunya volgués estendre el català, si hi posés el coll, com se sol dir, si en lloc de fer-ne arma de combat, es digués: «D'avui endavant tots els que siguem catalans, dintre de Catalunya, tot ho farem en català», no s'haurien de fer discursos cooficials o no antioficials; el reconeixement de la vostra parla s'hauria d'acceptar per força.

—Si aquests vint mil vots de la «Lliga», podrien preguntar els centralistes, possessin a les seves botigues tots els rètols en català, ¿qui els en privaria de posar-los-hi?

—La por de minvar la parroquia, els hi tindriem de contestar.

—Si els que defensen el català, en castellà, an els seus periòdics, escrivissin en el seu dialecte, ¿qui els hi privaria d'escriure? —La por de perdre llegidors.

—Si l'aristocràcia catalana, i fins alguns dels diputats que tant han cridat a les Corts, no fessin parlar als seus fills, en una mena de castellà, que la nostra Acadèmia espanyola hauria d'ésser la primera en protestar de l'atentat, ¿qui es ficaria dintre les cases per fer-los parlar la nostra llengua? ¿Qui els la priva?, podrien preguntar.

—La por d'ésser cursis, diem nosaltres.

I per fi, si en privat i en públic s'escriu i parlés amb la llengua que'ls varen ensenyar els seus pares, ¿qui els hi arrancaria aquesta llengua? Si això succeís a tot hora, si hi hagués un moment que els catalans, en lloc de sermons i de donar el vot, exercissin de catalans (podrien acabar dient) ja se'n podrien ben riure dels actes oficials. Amb actes o no, podrien dir:

—Vive Dios que pudo ser!

O —Redeu que va poguer ésser!

Però això no és aixís, i els sobra la raó. Aquí som catalans a mitges. Catalans per conveniència, per política, per fer diputats; però en tocant al negoci, la llengua que més ens convinga.

Per això els castellans no capeixen la constància de alguns escriptors, que amb la deria del català no es posen a tò amb el seu poble. No saben comprendre que un autor (posem en Guimerà per exemple) aprenent el castellà... hauria fet una fortunaça, s'accontenti amb el guany modestet de qualsevol tenedor de llibres; que un novel·lista, per la mania d'anar escrivint el seu dialecte, s'aconorti tan sols de no perdre'l, i un cronista o un bon contista, tenint la premsa espanyola que li admètria els seus treballs, segueixi toçut al seu català... I és que no saben que a Catalunya, aixís com un brotet d'herba fa seguir un xai com un bè, un branquilló de llaurer fa seguir un autor, allí on el porten, o sia allí on l'aplaudeixen. Però ¡ai! que avui ni aplaudiments. Tenim diputats que demanen lo que no tenim pressa a exercir; tenim autors que escriuen comedies i no tenen on representar-les, i quan se'n representa alguna tampoc hi ha dalit per anar-hi; tenim la nostra joventut que vinga anar afinant la nostra llengua, per quan sia ben afinada no haver-hi ningú que la toqui ni la entengui ni la vulgui entendre, i tenint tant de tot com tenim, ens fa por que, d'aquí uns quants anys, el català sia una llengua no parlada, sinó cooficial; una mena de llatí acadèmic; un llenguatge mort, d'erudits; un català per a dir-hi missa a l'Institut d'Estudis Catalans. Un parlar que sols l'entendran alguns filòlegs i alguns pagesos.

XARAU

L'alcalde, pare

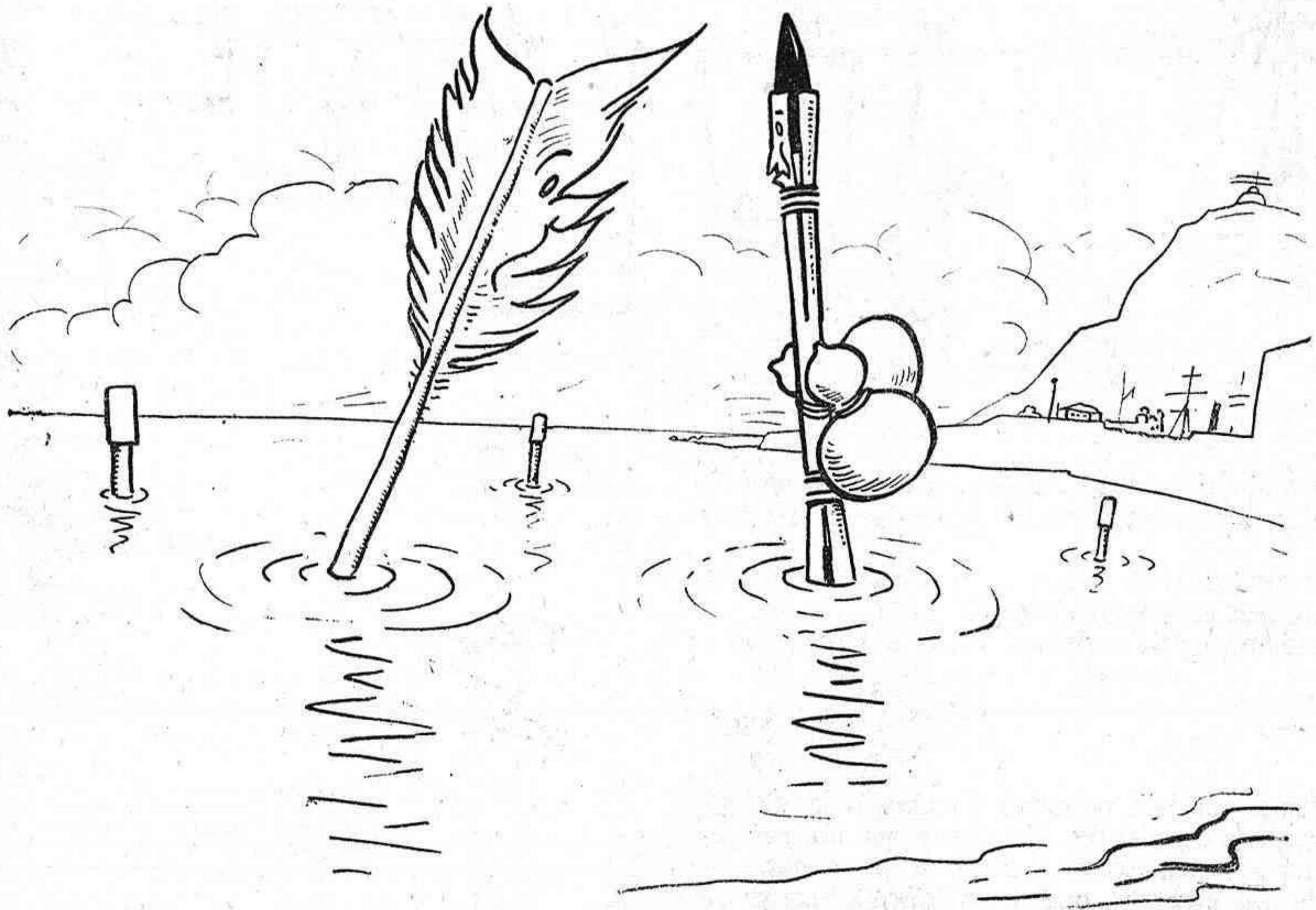
—Amic Rius, feu cara de pendonista fadigat, cara de tarde de processó, de diada de la Verge del Carme, passada sota l'estremada i florida sol·licitud de les beates.

L'alcalde amic ens respòn més fadigat, encara:

—No'm parleu de processons. Si una vegada he sentit l'enorme vergonya del ridícol ha estat en una processó.

I en Rius, ens va contant el seu drama d'una tarda catòlica de primavera...

Era la processó del Corpus a Sant Andreu. La gent bullanguera corria pels carrers com en un dia de Festa

EL LLAPIÇ I LA PLOMÀ

—Estem frescos, oi?

—Sí, ja estem ben frescos, ja!

Major. Pels balcons domassos, serpentines trencades, confetis voleiant, sense decidir-se a caure, i alguna rosa escaducera. La processó començà a desfilar. La gent veia les imatges, els penons, les comissions eclesiàstiques, sense donar gaire importància a l'espectacle religiós. Ella volia veure a l'alcalde, fill il·lustre, marquès, ex-república, trenta tres anys i solter. Les noies sentien quelcom així com si anessin a veure el xicot somniat en la nit de Sant Joan.

I arriba l'alcalde, ple de flors i paperets, com un César, però davant d'ell, gaire bé estalonant-les, dues criatures, la una vestida de Sant Pere, i l'altra de verge de Montserrat, blanca, blanca, però amb la careta negra. Una monada...

Anaven agafadetes de la mà, i el públic, s'enternia. Alguns arribaren a aplaudir:

—¡Que'n són de bufons!

La processó anava seguint rutilant, quan en un lloc on la gent s'agombolava, l'admiració popular per aquell sant i aquella verge en miniatura, volgué conèixer als autors de tanta hermosura:

—¿De qui són?—preguntà un.

I l'altre, mentres en Rius passava, solemne, amb la seva bandera, contestà:

—Diu que són els fills de l'alcalde.

En Rius, cridà, desseguida:

—Ribé! Vingui...

—¿Què hi hà?

—Miri, agafi an aquests nois i posi'ls endavant, ben endavant.

El diputat que no bada

Quan el senyor Salas Antón, feu el seu famós discurs contra el català, tots restàrem sorpresos davant d'aquell home que per fer una frase se jogava un districte. Tot el nostre catalanisme se redraçà irat, però també tot el nostre esperit pràctic. El senyor Salas Antón, era, segurament, un romàntic, obtús, naturalment, però un romàntic.

No, el senyor Salas Antón no és un romàntic. Ara, ha tornat al Congrés, després d'un petit viatge. Mira pels escons, cercant un escó benèvol, on trobar el caliu d'una amistat, i veient an en Marçalí Domingo, tan afable amb les seves ulleres pedagògiques i el seu aire de noi precoç, marxa decidit a seure al seu costat.

—Bones tardes, Domingo...

Una pausa:

—Escolti, ¿que han repartit ja els carametlos?

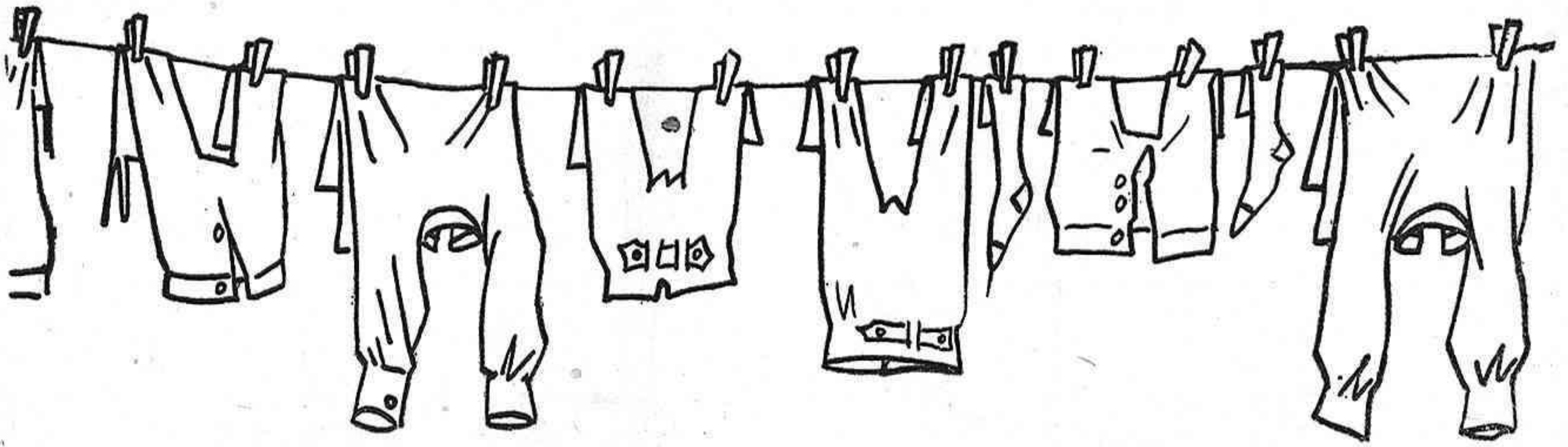
En Domingo, feu aquell gest d'alçar les celles i estirar els llavis, demostratiu de que s'ignora lo que's pregunta:

—No ho sé, però si en vol, aquí en tinc. Jo no sóc lleminer.

—No, no, gracies. Ho deia, perquè he observat que els carametlos no arriben an aquest escó.

Una altra pausa llarga:

—Ho veu, Domingo. Acaben de repartir carametlos, i no n'han donat més que fins al tercer escó, i cregui'm, sempre se deturen en el quart escó, en el nostre.

En Domingo, somrigué, davant d'aquell senyor impertinent i demòcrata, que tenia l'obsessió dels caramel·los.

—No per res, sinó perquè és una falta d'atenció. Jo no ho faig pels caramel·los. Figuri's.

A l'endemà, en Salas Antón, seia en el tercer escó.

Chí!...

Se llença contra'ls periòdics l'acusació de que són una mercaderia de falsaires. No direm que no; però estem segurs que abans de la aparició de la premsa, vivia la gent de més mentides que en els temps actuals de reportatge i telegrafies. Quants i quants rumors no han corregut aquests dies! El «jo ho he vist», el «an a mi m'ho han dit», el «jo sé de bona tinta», suplíen ventajosament a les notícies dels diaris. Abans cada periòdic era una bola; ara, ho és cada ciutadà. Circulen, doncs, siscentes mil boles diaries més.

Una d'elles... Perquè, era una falsetat el rumor, una falsetat absoluta, atribuïa a uns propagandistes el propòsit d'extendre fins a Barcelona la seva influència d'evangelistes. Prengueren el tren esperançats, arribaren a Barcelona, i al cap d'unes hores reberen la visita d'uns comissionats:

—Nosaltres comprem i admirem la seva decisió, però an aquí, a Barcelona, tot això ens ho fem i ho desfem nosaltres. Vostès, per a nosaltres, com si fossim autoritats, no són més que uns elements pertorbadors. ¿Comprenen?

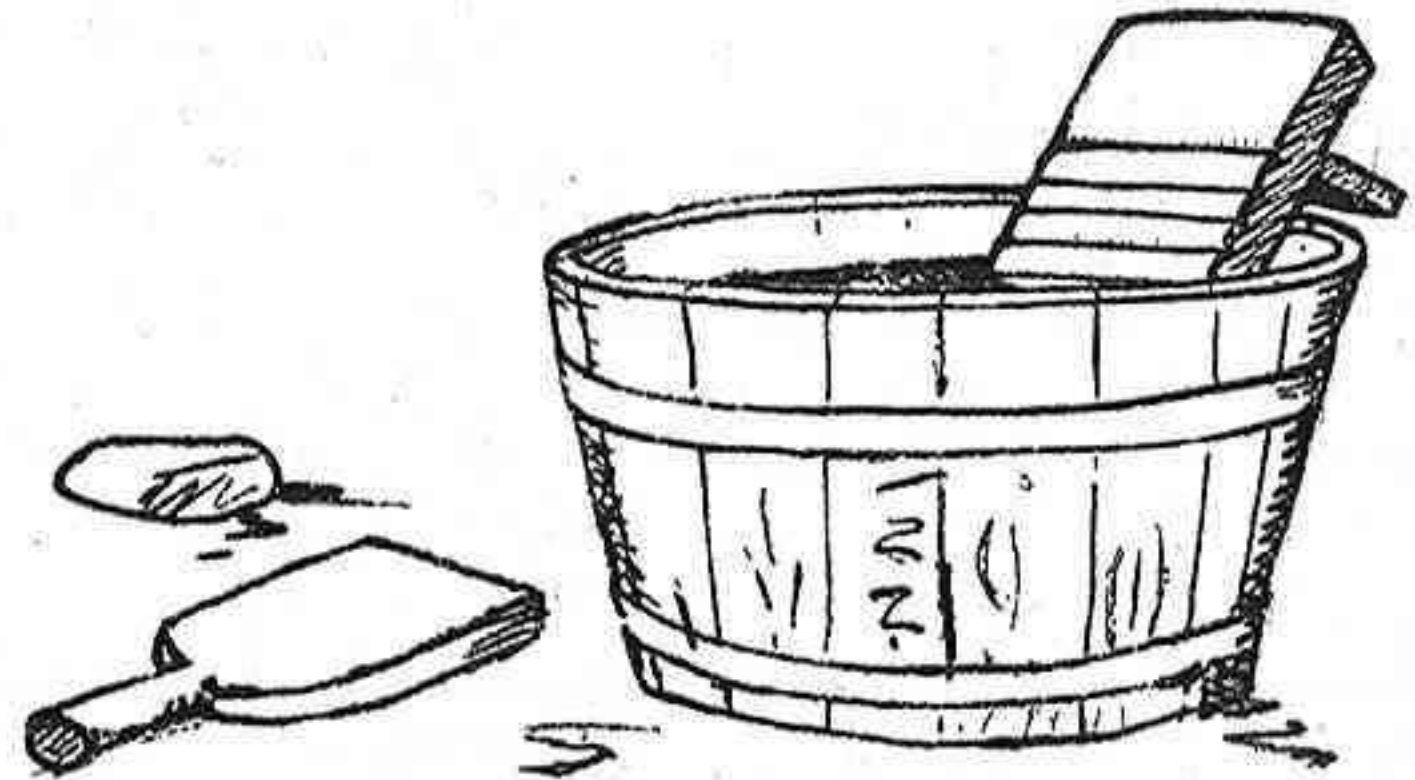
Es clar que comprenien els desdixats apòstols. Se volia que el seu bitllet fos d'anar i tornar, que's declarés vedat a la ciutat, que's deixés en santa tranquil·litat productiva als que convertien afers tan sagrats com els que havien motivat el seu viatge, en industria. Però, ells, sentiren la transcendència del moment i digueren com en Mac-Mahon: «J'y suis, j'y reste.»

—Nosaltres, ens quedem, passi lo que passi.

Una objecció d'en Peius

Al cor d'en Peius no hi surten cabells blancs, ni arrugues, ni marciments. Com si encara enamorés abadeses mitrades i mengés aus del paradís... La carn li falla, però si per la vida es perd la vida, a la carn se la combat amb la carn, i en Peius segueix menjant com un tudesc, i bevent com un belga.

Com que no desespera de trobar encara una d'aque-

Si acas no ens entens de res, lector, no't causi estranyesa. Mentre hi hagi roba extesa... haurem de fer el pagès.

lles joventuts femenines que s'enamoren de les blanques perruques i de les vides històriques, entra en el Lyon d'Or, a l'hora matinal, cercant les delícies de l'àpet, amb ornamentacions femenines.

En Peius comença a demanar.

—Porteu-me un consomé.

—Porteu-me un entrecot.

—Porteu-me...

Quan arriba als postres, demana bon «gourmet» formatge. Li porten, però la racció és tan migrada i tan poc suculent, que en Peius, davant del plat, que decora un ínfim trocet de formatge, exclama:

—Home, això és una racció de ratera.

Del Jardí dels humoristes

UNA FORTUNA RAPIDAMENT ADQUIRIDA

Per allà al any 1842, el jove Labouchère, corredor de Borsa, no tenia ni un *sheelling* per a fer cantar un cego; quan heu's-aquí que un dia, valent-se d'una recomanació, es posà a treballar a les ordres d'un gran banquer d'Amsterdam nomenat Hope.

Mercès al seu talent extraordinari, a la seva gran activitat a la seva bona conducta i a la seva honradesa, aviat va captar-se la confiança del principal, obtenint-ne

una prova al encarregar-li aquest una diligència molt delicada.

El banquer Hope havia de enllestir un important negoci de finances amb M. Baring, un altre gran banquer de Londres, i pensà en enviar-hi el seu aixerit corredor. Aquest resolgué l'operació amb tant d'èxit i tant a gust de tots dos, que tot seguit meresqué l'apreci del anglès, qui li obrí les portes de sa casa, convidant-lo a dinar.

Arribat el moment de despedir-se, li digué M. Baring, estreyent-li efusivament les mans:

—Amic meu, li auguro un brillant pervindre; i si mai necessita quelcom de mí, pot comptar amb la meva amistat, sense compliments.

En Labouchère, al sentir això, va pensar «per tot te deixol» i, tremolant-li els llavis d'emoció, li va respondre:

—Realment mister Baring, vostè i és l'única persona que an aquest món podria col·laborar a la meva felicitat.

—Com?... digui.

—Molt senzill. Concedint-me la mà de la seva filla.

El cop fou de gran efecte, teatral; significava una audàcia temeraria mai vista. M. Baring va estar a punt de tirar al atrevit escales avall; però reflexionà i digué, dissimulant:

—Confessi, M. Labouchère, que miss Baring no està destinada a ésser l'esposa d'un senzill corredor de Borsa.

—Ho crec així mateix, però... ¿i si vostè sabia que que jo soc el soci de mister Hope?

—Ah!... aleshores seria diferent. Si vostè fós el soci del banquer Hope de Amsterdam, no tindria inconvenient en donar-li la filla.

Un cop hagué retornat a Amsterdam, en Labouchère fou rebut amb els braços oberts pel seu principal, que no's cansava de felicitar-lo per l'èxit de la seva gestió.

El corredor, al veure'l tant satisfet, s'atreu a dir-li:

—Ja que està tant content de mí i em té tanta confiança, li proposo una cosa.

—Què?... digui.

—Que'm prengui per soci de la seva Banca.

—I ara!... que s'ha tornat boig?... Com vol que'l prengui per soci, si vostè no té cap diner?

—Escolti; ¿i si aquí on me veu, jo fós el gendre de mister Baring?

—Ah!... aleshores seria diferent!... Si vostè fós el gendre del banquer Baring de Londres, no tindria inconvenient en associar-lo al meu negoci.

Sis mesos després en Labouchère havia tret el bè. És casava amb miss Baring perquè entrava de soci a la banca Hope, i entrava de soci a la banca Hope perquè es casava amb miss Baring.

I en premi d'ésser tant aixerit, Nostre Senyor li donar moltes criatures, moltes lliures esterlines i molta felicitat.

NAX

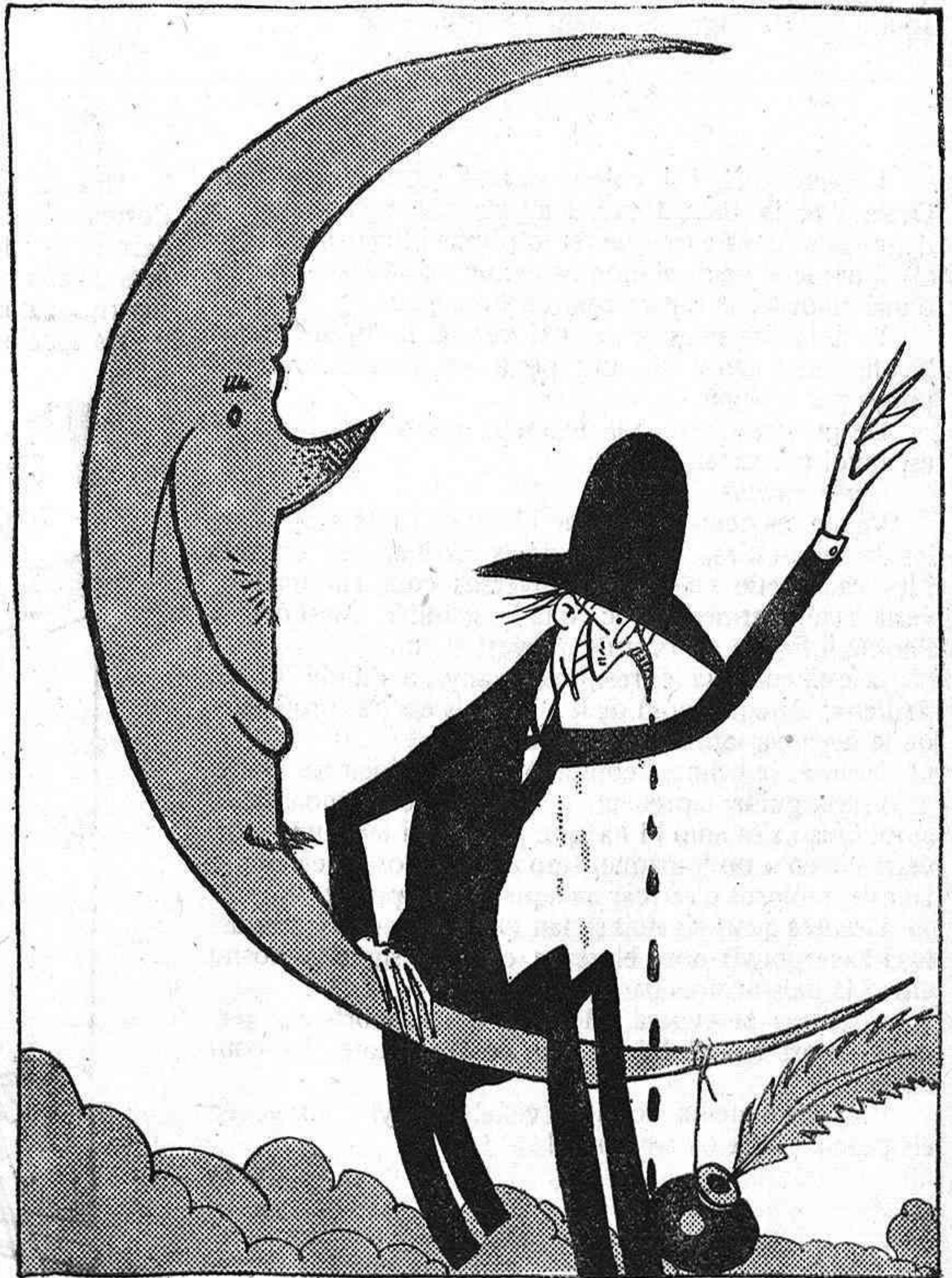
El senyor envia la criada a casa d'un seu amic que's troba agonitzant.

—Si fos mort—li diu—enteri's bé de l'hora del enterro. La criada torna al cap de mitja hora.

—Senyoret...

—Què hi hà?

—El seu amic es troba molt millor. En quant a l'hora del enterro, encara no la tenen ben decidida.

EL BON PERIODISTA

—Estimat llegidor: mentres durin les actuals circumstancies, no estranyis que't parlem tot sovint de la lluna.

Ai! Pobrets de nosaltres...

No dic això de pobrets perquè are tingui de venir un tercer diluvi, ni ens menaci cap pedregada, ni perquè estem en estat de guerra. Dic: ai! Pobrets de nosaltres com ho hauria dit fa un any i ho diré quan dotze mesos més hagin passat.

La maledicció que el Vell llençà sobre nostre pare Adam no hem pogut treure'n-se-la de sobre. En va els apaches Bonnot & Co feren els possibles, res, inútil.

Estem com estava el Segimond de «La vida es sueño».

*«Nace el ave con sus alas
que le dan belleza suma»*

I després de l'au neix el peix i la planta i tot lo que al Vell li surt de dintre. Però els víctims som nosaltres, els homes com se demostrarà, o quan menos se procurarà demostrar, en aquest estudi anti-catòlic, anti-cristià, anti-tot, que sobre la malestruga del hom al arribar an aquest vall de llàgrimes, anem a escriure. Val

* * *

L'home surt, i si voleu, veu el món per un forat. Desseguida la mocadora l'apallissa fins a complir son deure que no és altre que fer-lo plorar i lligar-li el melic.

L'home al venir al món és vermell com les entranyes d'una cindria i té la cara com un tomàquet.

Sembla que sa mare des del ventre li hagués donat lliçons, aixís tanca els ulls per a no veure i tanca els punys per a pegar.

Després s'amarra a la mamella i apren el proverbi espanyol per excelencia:

Come y calla.

Venen les dents i com que l'home no està armat com les demes besties, amb les dents arriben les diarrees i les caques de colors tant diversos com empipadors: verd, blau, vermell, groc, tota la gamma. Aleshores a l'home li fiquen un brot de julivert al cul.

Ja està curat, ja té tres, quatre anys; a estudi! Apren de lletra; apren el nom de les capitals de [les provincies de la Espanya; apren les quatre regles.

Després la primera comunió, i apren doctrina. Bony!

I desseguida: aprenent, a guanyar-se la vida; fadrí, amo. Quan s'és amo hi ha que casar-se i tenir uns nois vermells com un tomàquet amb els ulls closos i els punys tancats, rabiosos d'arribar an aquest món podrit.

Després quan els nois se fan grans venen els disgustos i l'averkonyir-nos i el veure com ha sigut la nostra vida i la dels nostres pares.

I després la vellesa. Morta la dona, morts els germans, mort aquell fill en qui posàrem totes les confiances.

I no ens maten a nosaltres vellets, bony! i no venen els capellans i se'ns emporten!

LETTA

□—————□

Sogra i gendre es disputen, com de costum.

La sogra.—Que't creus que jo sóc dona capaça de tenir dugues cares?

En gendre.—Afortunadament. Amb una cara com la seva, ja n'hi ha prou amb una.

Passeig de Blanes

Abrigadet, garlanda de la vila,
és el Passeig de Blanes meravella.
Amunt i avall, sa troca Amor capdella.
Tan sols un ull: la lluna es qui vigila!

I a l'estiu, quan la tarde cau tranquila,
no hi ha pas cap donzell ni cap donzella
que no s'hi acosti; ni cap vell ni vella:
mig poble acut allí i allí s'apila.

Quants cops, entre dos llums, ¡oh ex-estimada!
qui passes per ma vera desdenyosa
junt amb l'americano amb qui ets casada,

en eix Passeig de Blanes, la formosa, ¡
me jurares amor, creient que ho era.
Confonies l'amor amb la casera!...

E. VILARET

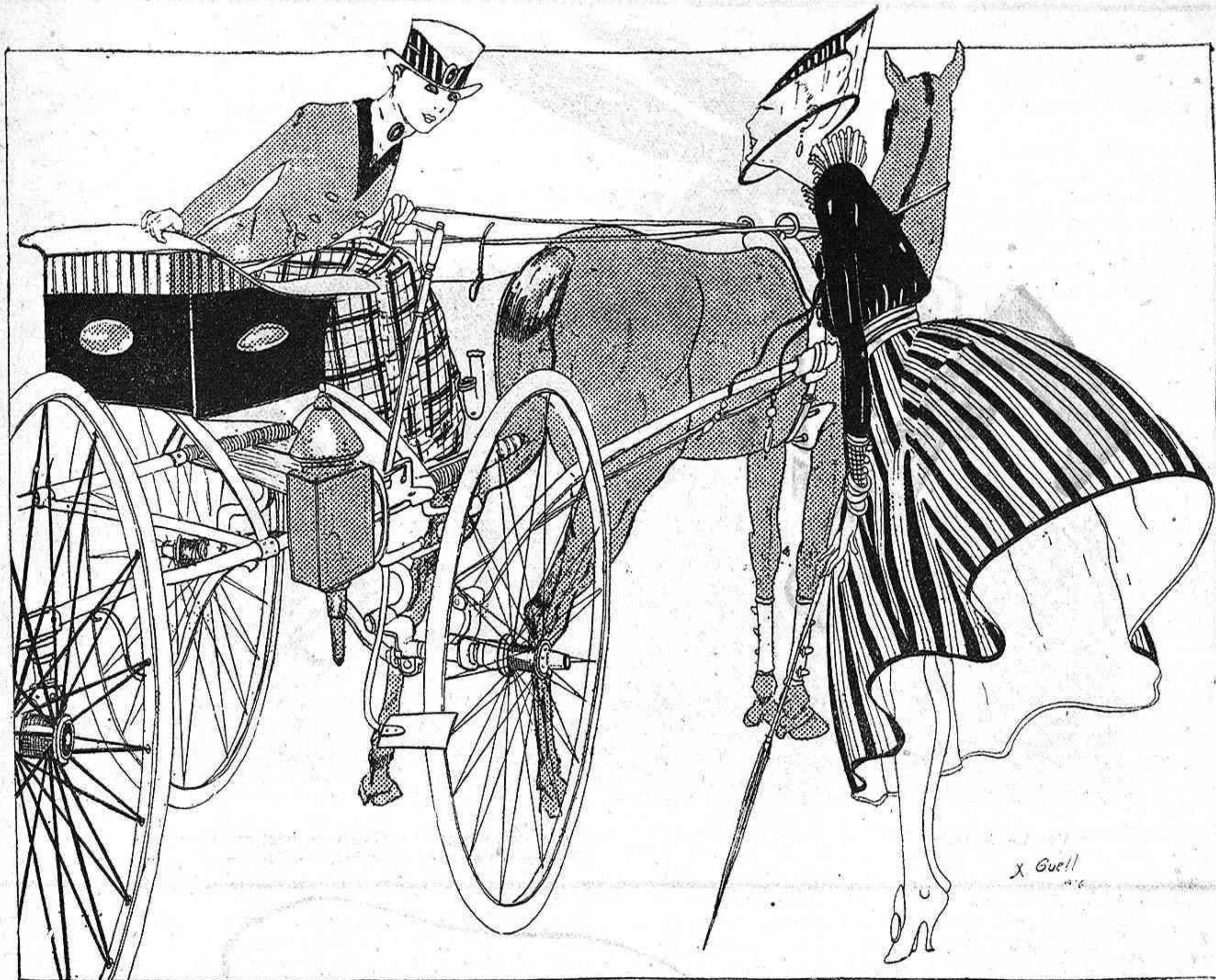
Ja'ls teniu aquí

Han arribat bons, estimats lectors de L'ESQUELLA? Porten el séc del pantalón tant ben marcat com l'estiu darrer i la clenxa tant ben partida? Suposo que encara no's deixen pentinar pel barber del poble; aquest bon suscriptor nostre no'ls hi sabria planxar amb prou llustre els cabells.

LA QUESTIÓ DEL JÓC

L'única solució

ELS COTXERS MIMATS

—On hem d'anar, senyoreta?...
—Allà on tu vulguis, prenda!

Suposo que, si no en tenien, ja deuen haver muntat Casino aquest estiu; era cosa indigna d'ells entrar al «Cafè de Dalt» o al «Cafè de Baix», aquests cafès on aneu vosaltres els dissabtes i diumenges, que presideix un retrat d'en Pi i Margall, d'en Castelar o d'en Salmorón; i on se llegeixen *L'ESQUELLA*, *La Campana*, *El Diluvio* o *La Publicidad*.

M'hi jugo un peix que ja tenen Casino, amb vidrieres i una sala per a ballar i un teatret; amb un cafè i un cafeter que's fumen de fàstic perquè ningú fa gasto, al que s'hi va a seure i a llegir *El Nuevo Mundo*, *El Mundo Gráfico*, *Las Noticias* i la xiroia *Vanguardia*.

Sentireu parlar castellà del que aquí es parla, que és una cosa molt instructiva i divertida, pot ser més lo segón. Veureu a les senyores i senyoretetes, amb grans bates, al dematí, estirades en balancins i ventantse; les veureu, a la tarde, passejant per la via o per la carretera esperant al papà o al dolç espós, i el dissabte, al promès, si és que n'hi ha.

Al vespre, les mateixes dames i damiselles, aniràn al Casino. Aquest any, ensenyen totes les cames; no en feu cas, ni us escandalitzeu. Amb això de la guerra, s'ha d'estalviar, i elles suprimeixen roba.

Quan facin comedia ja us deixaràn entrar. Veureu

que bonic és *El puñal del Godo* o *Oratoria fin de siglo*.

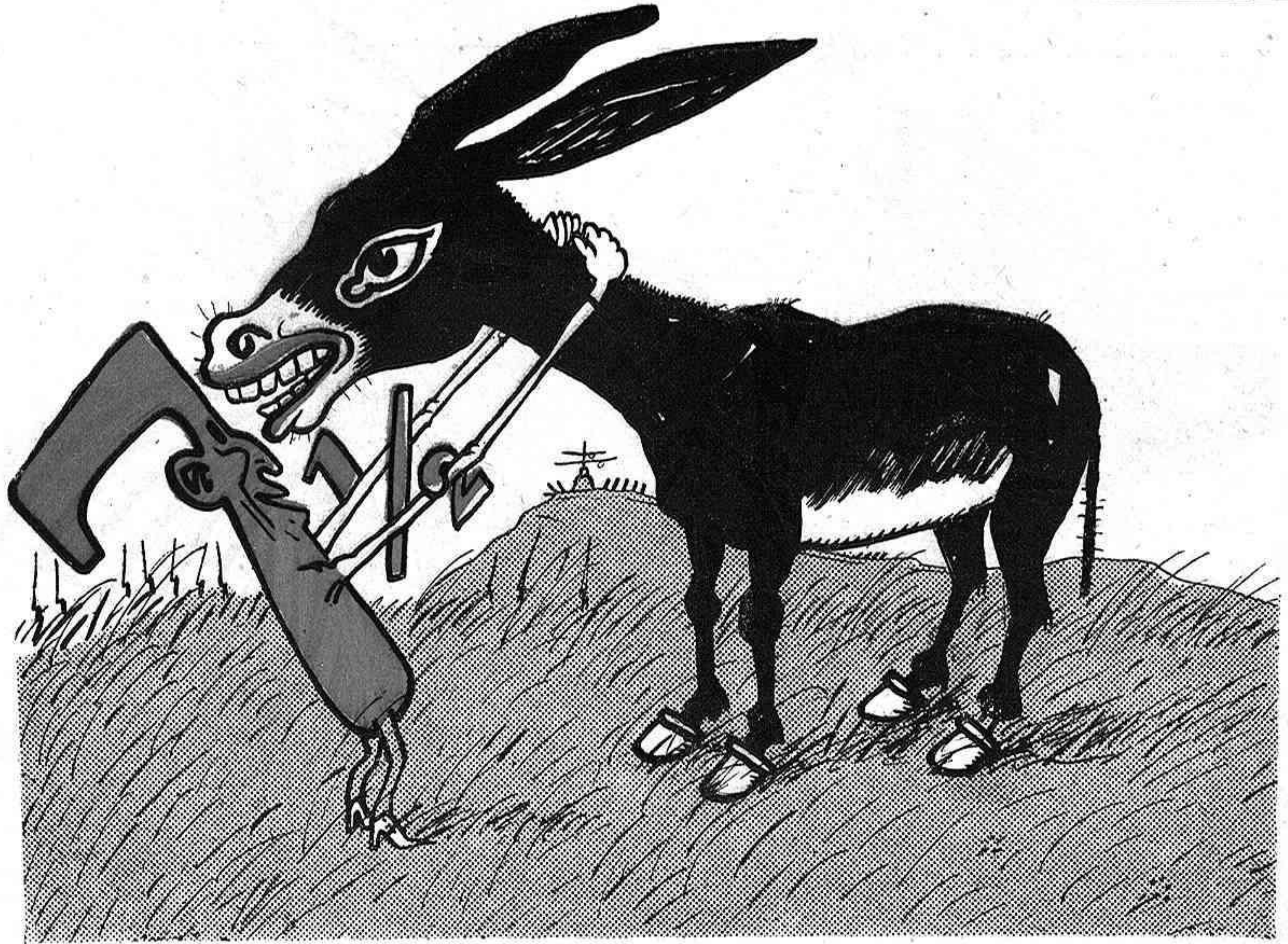
L'ordinari deu tenir molta feina; que apreti i no sigui tonto, i lo mateix els de les tendes, i, sobre tot, els qui tenen d'apretar, són els minyons del poble amb les criades. Res hi fa que les moces de per aquí s'escandalitzin i els facin morros; an elles rai que les teniu segures Tardor, Hivern i Primavera! Les altres s'han d'agafar quan passen.

Ademés que, si t'esllavices amb una noia de per aquí, no't queda més remei que anar a la rectoria, mentres que amb una raspa... de tal dia farà un any. I que són desvergonyidotes, eh? Us recordeu d'aquella que un dia en que anàreu a menjar cindria duia el ganivet a la lligacama i, al treure'l, us ensenyà totes les cuixes? Ah! truans...

I la missa com va? No'm digueu que no, perquè és que sí. Ja sé que no hi falteu ni una festa; és clar, que dirien el senyoret i la senyoreta si sabien que teniu por que l'esglesia us caigui a sobre?

Bon estiu!

VELLS AMICS

-Vaja, celebros que tot plegat no hagi estat res.
-Gracies, company. Aixugue't les llàgrimes i tornem-hi.

L'ARRIBADA A LA TORRE

-Hola, senyorets!... Què diuen per Barcelona?

HIMNES i POEMES, per *Miquel Durán i Tortajada*.—Aqueix autor és un dels pocs valencians que tenen encara la santa abnegació de atiar el foc sagrat de la poesia regional. Quan va publicar el primer llibre, *Cordes vibrants*, ja tinguérem ocasió de remarcar els seus envejables mèrits com a sincer versificador i com a interpretador de nobles i enlairats sentiments. Avui amb el seus *Himnes i Poemes* el senyor Durán i Tortajada s'ens presenta més entenimentat i més madur. En les composicions purament líriques, amoroses, a la manera clàssica, ens ha semblat el mateix d'aleshores: un cor franc enamorat de la psicologia dels homes i del bell i sempre renovat espectacle de la Naturalesa; però no sempre just en l'expressió. Nosaltres el preferim en la seva nota especialíssima d'amor al terror; en aquesta hi posa tot el cor i tota l'ànima, i li surt més justa. I és que l'il·lustrat valencianista pot-ser serà amb el temps un gran poeta; però no pot dubtar-se que ara mateix és ja un gran patriota.

LOS PRODUCTOS COMERCIALES, (I, PRIMERAS MATERIAS), per *P. E. Alessandri*.—En aquest volum que és el primer de l'obra, s'hi estudien les materies primes, propiament dites, que interessin a tot comerciant i molt particularment als tassadors, pèrits i fabricants.

L'autor és catedràtic de Bromatologia en l'Universitat de Pavía, lo qual garanteix ja suficientment la honradesa tècnica del text, que no pot ésser més concís ni més explícit a la vegada.

El llibre conté aprop de 150 taules numèriques referents a les propietats de les diverses substancies estudiades, entre les quals s'hi troben combustibles, metalls, material de construcció, substancies per a curtiuts, essències, materies colorants, coles, ceres, grasses, materies alimentícies, etc., etc.

Forma un elegant volum de 514 planes.

La traducció, molt correcte és deguda al doctor J. Estrany.

L'ESTUDIANT DE LA GARROTXA.—Havem rebut la segona part d'aquesta interessant novela original del il·lustre escriptor Josep Berga i Boix que acaba de editar-se en la Biblioteca de la Il·lustració Catalana.

POESIES, per *Mateu Obrador*.—Formen el fascicle 168 de la Biblioteca d'Autors Catalans «Lectura Popular».

SEPT SCIENCIES

Si entre les operetes estrangeres o ses *similars* espanyoles i el *género chico* castellà, haguéssim de triar, encara que la tria fóra difícil, ens decidírem per aquest últim.

Fet i fet té color i gracia.

Aixís, doncs, ens expliquem perfectament que el públic barceloní acudís dissabte passat a omplir el «Tívoli» per a assistir al *debut* de la companyia sarsuelera del teatre «Apolo» de Madrid, àdhuc no figurant en el cartell cap estrena.

Tres figures més principals sobresurten en aquesta companyia: la senyora Mayendía i els senyors Moncayo i Ortas.

La senyora Mayendía—que està molt lluny d'aquella gràcil i petita senyoreta Mayendía—que sorprengué al públic madrileny amb la meravella d'una veu única que arribava a les més difícils entonacions i que semblava a voltes que, de

tan subtil, havia de trencar-se, s'és feta ara—conservant, per a elogi seu, les valors íntegres de son talent—una mena de *caricato* femení. En aquest genre assoleix també la senyora Mayendía èxits ben merescuts, i per a servir-lo com cal, arriba sovint al sacrifici de la feminitat.

El senyor Ortas, successor i hereu l·legítim de la gracia teatral d'aquell actor popular a Espanya que's digué Cerbón, té, com el senyor Moncayo, una gracia personal i inconfondible. Diríem tal volta que s'ha fet una *manera* especial.

La d'en Moncayo té una diferenciació tan netament madrilenya que la fa, tot seguit i per a sempre, característica. El senyor Moncayo sembla existir per a que *El amigo Melquiades* sigui immortal en la historia madrilenya.

Fet l'elogi d'aquestes figures, siga permés afegir que ni la senyora Mayendía està, per ara, a l'altura d'aquella complexa, gràcil, inquietant i malaguanyada Pura Montoro, i que en lo que respecta als actors tenim aquí a en Bergés i en Montero, que no solament senyoregen en totes les gracies castices de la sarsuela, sinó que són capaços de més altes i més difícils i més intel·ligents empreses.

Siga això dit solament per esperit de justicia i perquè convé sempre no entusiasmar-se massa, despreciant lo que tenim proper per a elogiar lo que ve de fóra.

L'èxit de la companyia madrilenya ha sigut bò i merescut. No tenim temps de parlar de la nova obra de l'Arniches *Serafin, el pinturero*, nova contribució al estudi del madrilenyisme.

Ja hauràn llegit, senyors, la crida d'en Santiago Rusiñol. Plena d'humor i plena de pietat. Veu d'un home que sab riure perquè sab plorar. En el generós intent, si ell ha sigut primer al costat de l'Ateneu Autonomista del districte III de tan honrosa actuació filantròpica, siguem tots a son costat. Si no per caritat, els que no sentin aquest imperatiu, perquè l'espectacle s'ho val.

Diumenge, al Park Güell, en teatre a l'aire lliure *L'alegría que passa*. ¿No veieu ja la gracia i l'encert d'aquesta pensada? Veritablement aquesta obra d'en Rusiñol és una de les ja escrites més apropòsit per a representar-la a l'aire lliure. Ademés, el nostre hoste honorari número 2, en Jack Johnson —el primer és en Muley Hafid,—té també la generositat de pendre part gratuïtament a la festa, fent algunes manifestacions de boxe.

El programa i l'intent benèfic s'ho valen. Els barcelonins no mancaràn a sa noble tradició caritativa.

Al «Bosque» han debutat, amb gran èxit, els tres *Ewann's* que dominen l'aèria gimnasia dels trapeçis volants. Aquest número, d'una acrobàtica tradició arreladíssima, donarà molt bones entrades a la empresa.

FARFARELLO

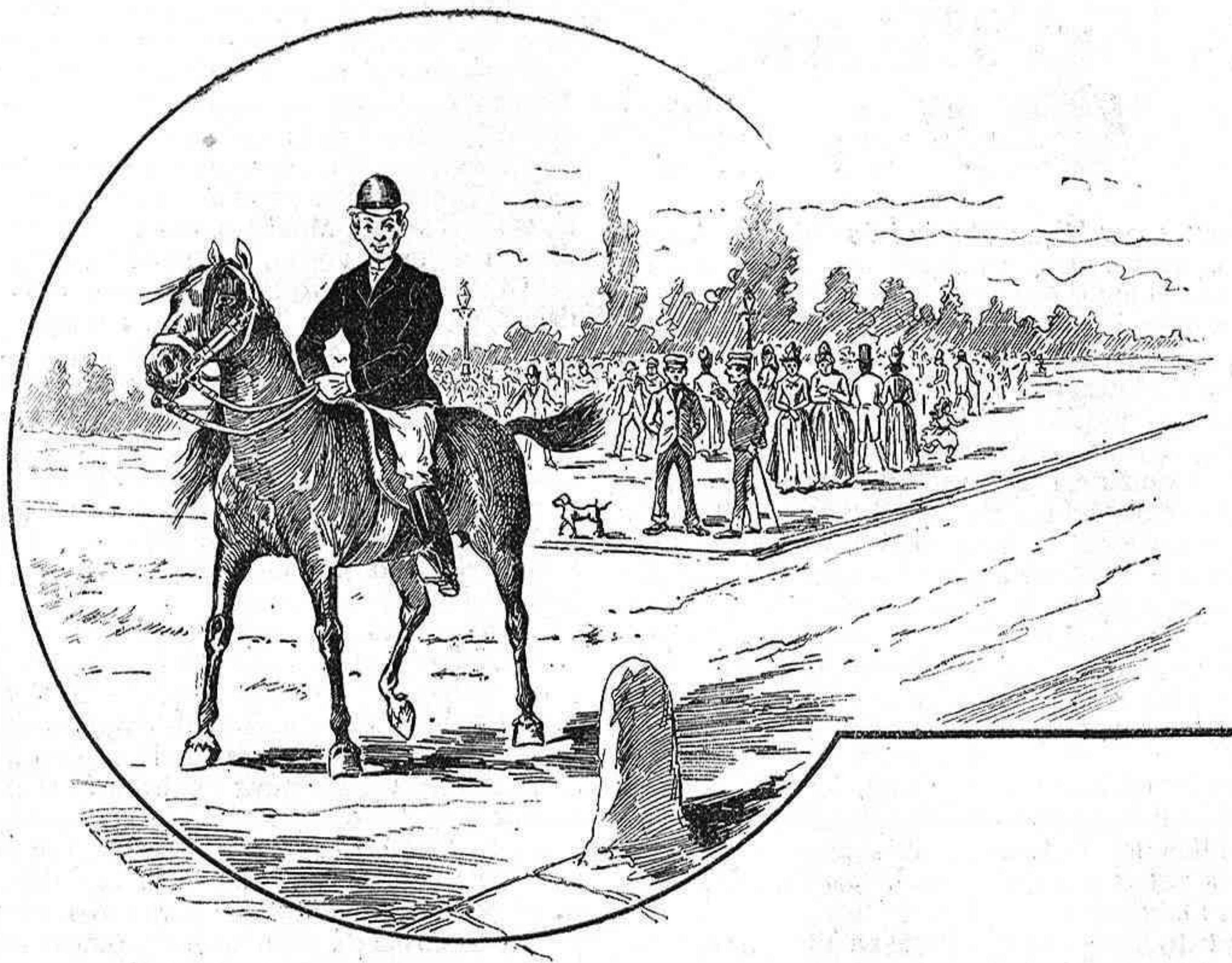

Poca cosa podem esmentar aquesta setmana que valgui la pena.

Exceptuant dos festivals atlètics als camps del *Barcelona* i del *Barcino*, tot lo demés, de terra endins, palla.

Ara en quant a la mar salada, aquesta sí que's veu concorreguda. Començant pels socis dels Clubs de Natació i acabant pels socis dels Clubs de Nàutica, hi ha un bé de Déu d'afició a la *inmensa llanura* (que'n diuen a la Marina) que esparvera.

El R. C. Marítim en aquests darrers dies, ha fet un grapat de regates. Regates a rem en iol per a anar a San Sebastián,

Al Concurs Hípic (Dibuix original d'en Caran d'Ache, inèdit)

Dibuix enviat pel telègraf sense fils, per un soldat alemany.

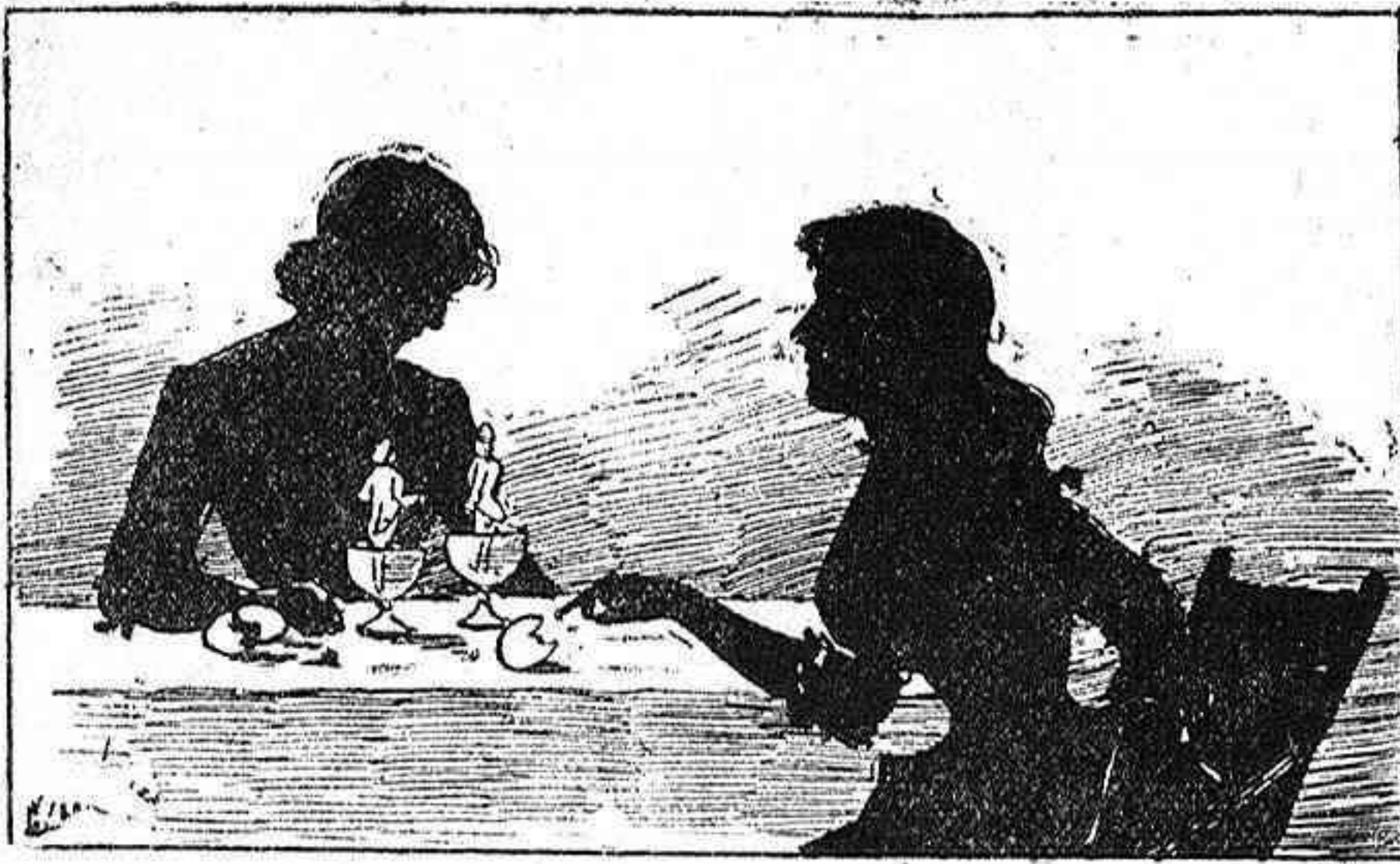
Reproducció d'un quadre del futur Saló de Tardor.

Una altra reproducció notable

Havem rebut aquest altre dibuix d'un soldat francès fet expressament per a L'ESQUELLA

Les nenes s'han d'entretenir cercant al pervindre dels homes, i nosaltres publicant ombres xinesques.

Mostra dels procediments de dibuix seguit pels xinos a la regió central de la Manxuria.

Dibuix enviat per un soldat del front belga

Altra mostra de dibuix xino

que guanyà l'equip Santa essent segons els alemanys (altra vegada?) Regates de iats 6 i 7 metres i Sonderklase, que guanyà l'*Ilse II* patronejat per l'indispensable Milieri (*que los entieren juntos*); i regates de iats serie Hispania que guanyà el *Fitora* amb el *sanyó* González de patró i l'Elias Juncosa de *mono sabio*.

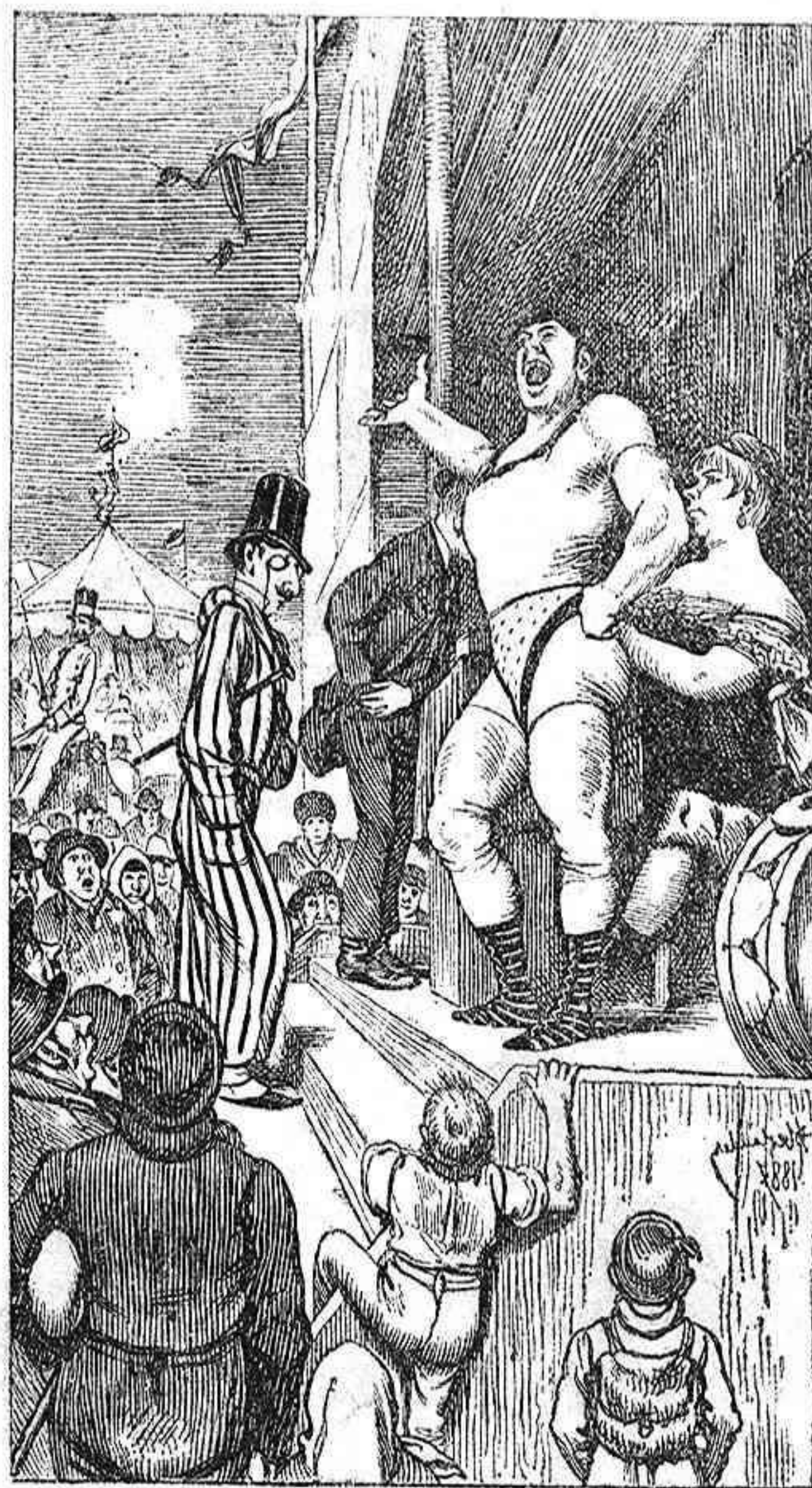
En quant als Clubs de Natació *Barcelona* i *Atlètic*, demanin! curses per a tots els gustos i totes les distancies, partits de *Water-polo* que ara en diuen *polo acuático* (per què?) i remullada general en els banys de la *Barceloneta* de totes les persones, siguin *sportmen* o no.

Aquests sports d'estiu, diguin lo que vulguin els *terrestres*, són els més agradables, per la salut, per les bones vistes i per les bones formes.

Vegi'n si no resulta bonic anar-se'n a l'*Astillero* pendre una llanxa, entrar dins, treure's la roba i endinzar-se mar endins en busca de alguna ondina. Al mar sembla com si tot se democratitzés. Hi ha xicotes que en terra, ni menys vos mirarien la cara, i en canvi davant de la *Junta de Dames* o algun altre bany femení, sembla com si us demanin que us hi acosteu.

Il·lustració de la primera edició del «Quixot».
(Dibuix original de Gustau Doré).

Reproducció de *L'Alegria que passa a la Plaça de Catalunya*, l'any 1543.

Lo sensible són aquells banyers que hi han a dalt de les cordes i que estàn encarregats d'allunyar als bons nadadors que resten enfabats davant dels banys de les dònnes.

Nosaltres suprimiríem aquesta separació funesta dels dos sexes que fins en el mar se posa de manifest.

Que carai! No hem de viure junts homes i dònnes? Doncs per què fem tots els possibles per separar-nos a la vista de la gent?

Prescindeixi's d'una vegada dels banys de sexe, lletjos i encofurnats, i fem com els de Sant Sebastià que, fet i fet, no resulten pas ni immorals ni contraris a la salut pública.

Creiem que seràn de la nostra opinió tots els banyistes de Barcelona i pobles agregats i un sens fi de senyoretas banyistes també, que estàn esperant amb ganes aquest canvi en el que tant hi guanyarien les nostres costums i el sagrat clòs de la família present i futura.

Per lo tant, llençada la idea, esperem que hi hagin homes i dònnes amb prou *pit* per a recullir-la i començar aquesta campanya de depuració banyística.

HIP.

En una escola de primeres lletres:
—Veiam, *Fàbregas primero*, si sab dir-me una paraula que comenci amb *t*.
—Ampolla.
—Com s'enten?... Ampolla comença amb *t*?
—No senyor. Però hi comença el tap, que és el començament de l'ampolla.

*Quando aparece en el ruedo
Riete de don Tancredo
Lla-pi-sse-ra.*

I després a mi m'agrada per una altra cosa, perquè se'n fot.

Escultura del genial Benlliure, que's col·locarà a l'entrada del Parc un d'aquests dies.

En Llapissera a Madrid

Amb la més profunda emoció hem llegit les ratlles que els diaris madrilenys dediquen al nostre torero nacional el cèlebre Llapissera.

N'han quedat encantats; la relació dels seus èxits ocupa columnes; Segons dita relació el públic s'esberla les mans igual que si tot ell fos *claque* i quan el nostre destre balla la dansa serpentina entre les banyes, per tot Madrid passà com una corrent elèctrica.

Ha fet més per Catalunya en Llapissera que en Cambó. ¿Com podran negar ara la cooficialitat de la llengua aquests senyors que al costat dels Pérez, dels Guzmán, dels Fernández i dels Gómez, hi barregen amb lloança el ja heroic nom de Llapissera? Ara li fan un himne amb musica de la «Serafina»:

*Llapissera, el gran torero,
Ganará mucho dinero
Lla-pi-sse-ra.*

ESQUELLOTS

A falta d'altres notícies que no ens deixaria passar el lla-piç vermell, permetin-me que els parli del temps.

La darrera setmana ha sigut una setmana desigual, en la [qual ha dominat una dinàmica atmosfèrica bastant irregular.

Dilluns i dimecres, *cumulus*;

Dimarts i dijous, *cirrus*.

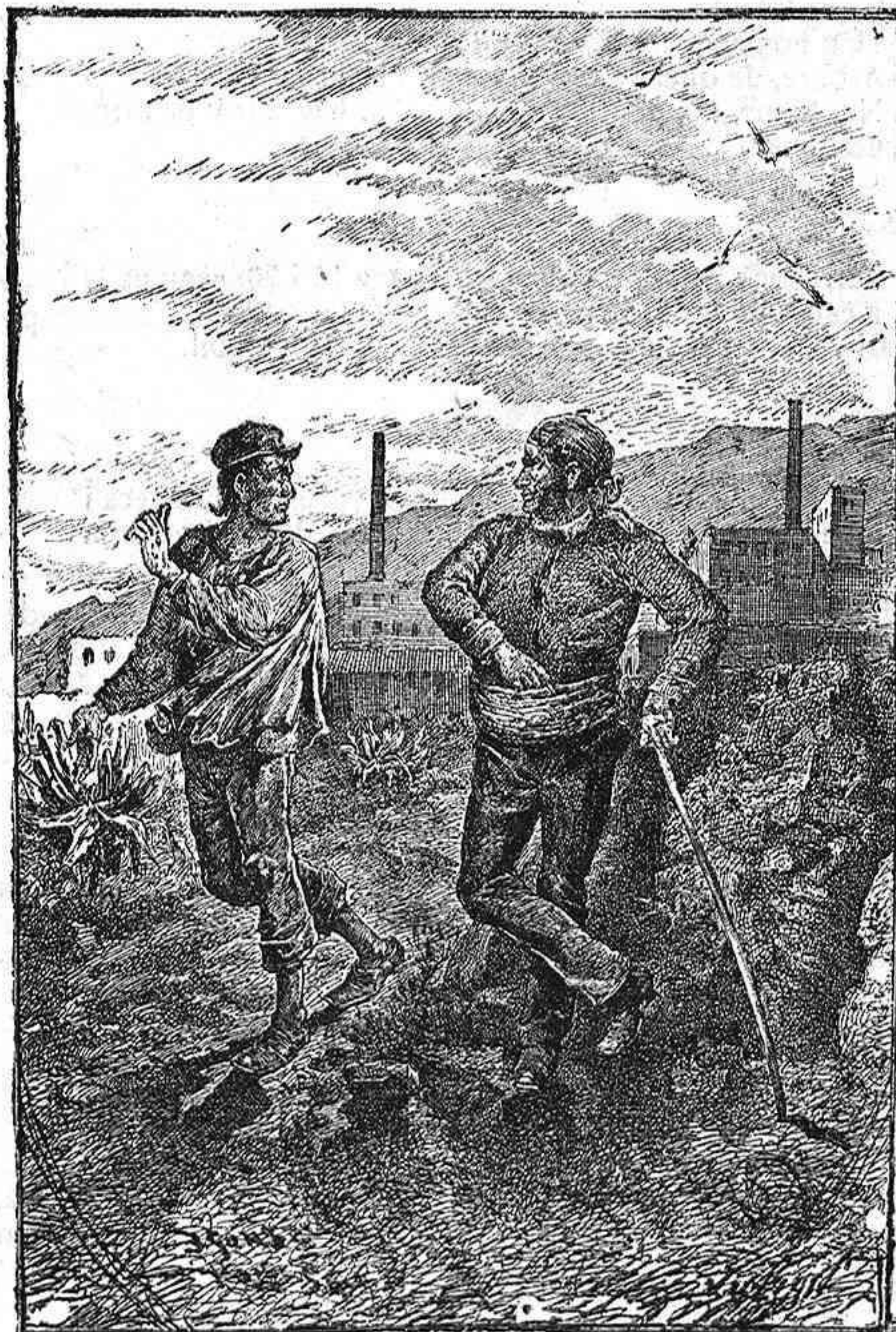
Divendres, faves tendres.

Disabte, *stratus*.

Afegeixin a tot això, una sequetat humida i una humitat seca que fan fredat.

Vaja un temps del diable!

Que aqueix *esquellot* és poca-solta? Esta copiat d'un diari de gran circulació, quasi al peu de la lletra,... i la censura l'ha deixat passar.

Aiguafort notabilíssim, degut a la ploma d'un dels primers artistes de la nostra terra que vol conservar l'incògnit.

En Manuel de Montoliu ha publicat en *El Dia Gráfico* un article molt notable rebatent unes quantes poca-soltes d'en Salaverría un dels genis del *A B C* que no poden passar del a b c de les coses.

Està molt bé, però creguin's en Montoliu: ni en Salaverría ni la seva... cultura valen la pena.

Al carrer d'en Salmerón.
El llegidor: Ja hi veig un auto..!
Justament: un automòbil atropellà a una criatura.
I diu un diari «El auto desapareció..»
Ara és precís que no passi lo mateix amb l'auto del jutge.

En Belmonte està ferit. Ara si que la censura no tindrà res que dir si escrivim «La situación se agrava. Belmonte herido.» ¡Pobre Espanya!

La Publicidad ha tornat a canviar d'empresa.
Se veu que s'hi han acostumat.
Desitgem que el canvi sigui més durable.
Amb lo qual no volem dir que tornin a canviar, encara que ho sembla.

—Han nomenat àrbitre an en Romanones.
—Arbitre, de què? No serà pas de l'elegancia?
—No, home, no; de les habilitats. «No hay otro pa arreglar cuestiones»

A Tarragona han venut els llagostins a 15 i 20 cèntims la tersa, a causa de no poguer-los enviar per ferrocarril.
Casi valia la pena d'anar a cercar-los en automòbil.

Es tan abundant enguany la collita de prunes, préssecs i peres, que els venedors de fruita del mercat de la Boquería s'han revoltat per falta de lloc on situar-se.

Una idea:
Que els hi donguin el lloc que ocupen les carniceres.
Així com així a la carn tampoc podem arribar-hi...

Un esquellot del número passat, referint-se al obsequi fet per l'escultor Llimona a les Escoles del Bosc, ha mogut un rebombori a l'Ateneu Barcelonés, en quina docta casa tant els nostres esquellots com el senyor Llimona hi tenen moltíssims admiradors.

Uns quants d'aquests se'ns queixen de que diguessim que el grup escultòric regalat pel senyor Llimona resultava una llimonada.

Pot-ser tenen raó, però han de reconèixer que l'esquellot era perfecte i que nosaltres, per a fer un esquellot, som capços de desfer un escultor.

Fem o no fem esquellots!

Ara! Ara!
Al últim, sembla que les autoritats comencen a ocupar-se seriament de la patata

El Governador, segons diuen, es preocupa tant d'aquest assumpte, que hi està a sobre tot el dia.

I l'Alcalde, dia i nit.

Per alguna cosa és més jove, més resistent i més guapo.

L'altre dia vàrem veure que havien sigut sospeses le «sardanes» que's ballen a la Plaça de Lesseps.

Això—i que'ns perdoni qui sigui—ho trobem una mida d'exagerada prudència.

Precisament quan les coses van *mal dades* és quan s'ha de procurar que'l poble es diverteixin més.

Els vells diuen que quan hi va haver les grans pestes de còlera i febre groga les autoritats organitzaven festivals de veïnat i tothom ballava pels carrers.

Els joves haurien d'aprendre dels vells.

El senyor Governador ha donat severíssimes ordres a la policia per a que siguin perseguides totes les dones de vida alegre.

Pobres colometes!

Encara no les perseguïen prou els senyors *Tartufs*?

El «Centre Autonomista Català de Sant Gervasi» ens prega fem chor en la seva crida a tots els bons patriotes que vulguin contribuir a la subscripció pública oberta per a col·locar una làpida commemorativa en la casa on morí el poeta Maragall.

Queda donada la veu, i tant-de-bó trobi ressó en tot Catalunya.

Bello país debe ser...

Per mitjançament del cònsol de Portugal, el govern de la veïna República fa sapiguer als súbdits espanyols que, a pesar de la guerra, poden anar si volen a banyar-se en les platges portugueses.

Gracies per la invitació, però no cal.

Els espanyols ja'ns banyem.

Ens banyem en l'aigua de roses de la neutralitat.

No vol ploure.

No vol ploure ni a *tiros*.

Els pagesos ja comencen a estar empipats per la manca de pluja.

Això ha anat bé per la fruita, que sembla que ja està salvada i que enguany comença a ésser abundant.

Però ara hauria de ploure per a les altres coses. I no vol ploure.

Parlant de fonts, un diari es lamenta de que, amb tot i trobar-nos en plé estiu, a Barcelona «hay muchos grifos que no manan».

Es clar que no *manan*, els *grifos*.

Ho vol saber qui són els únics que *manan*, avui com avui? Acosti's, que li direm a l'orella...

Per ordre de l'Ajuntament s'ha disposat que els veïns de Barcelona retirin de les cases tots els conills, gallines, coloms, etc.

Però... ai ai!

Es que encara en queda de tot això?

Antoni López, editor, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

TELÉFONO 4115

EL LIBRO DE LAS MIL NOCHES Y UNA NOCHE

Traducción directa y literal del árabe, por el Dr. J. C. Mardrus

Versión española de VICENTE BLASCO IBÁÑEZ

Van publicados 19 tomos :-: Artísticas cubiertas

Cada tomo UNA peseta

OBRAS NUEVAS

Serafín y Joaquín Alvarez Quintero

EL CERROJAZO

ENTREMÉS

Un tomo 8.º

UNA peseta

Miquel Durán i Tortajada

HIMNES I POEMES

BIBLIOTECA VALENCIA

Un tom en 8.ª

Pessetes 2

Serafín y Joaquín Alvarez Quintero

¿A quién me recuerda usted?

PASO DE COMEDIA

Un tomo 8.º

UNA peseta

Antonio de Hoyos y Vivent

LAS HETAIRAS SABIAS

NOVELA

Un tomo 8.º

UNA peseta

HERMÓGENES CENAMOR

Los intereses materiales de España en la guerra europea

Un tomo 8.º

Pesetas 3

ARTURO GARCÍA CARRAFFA

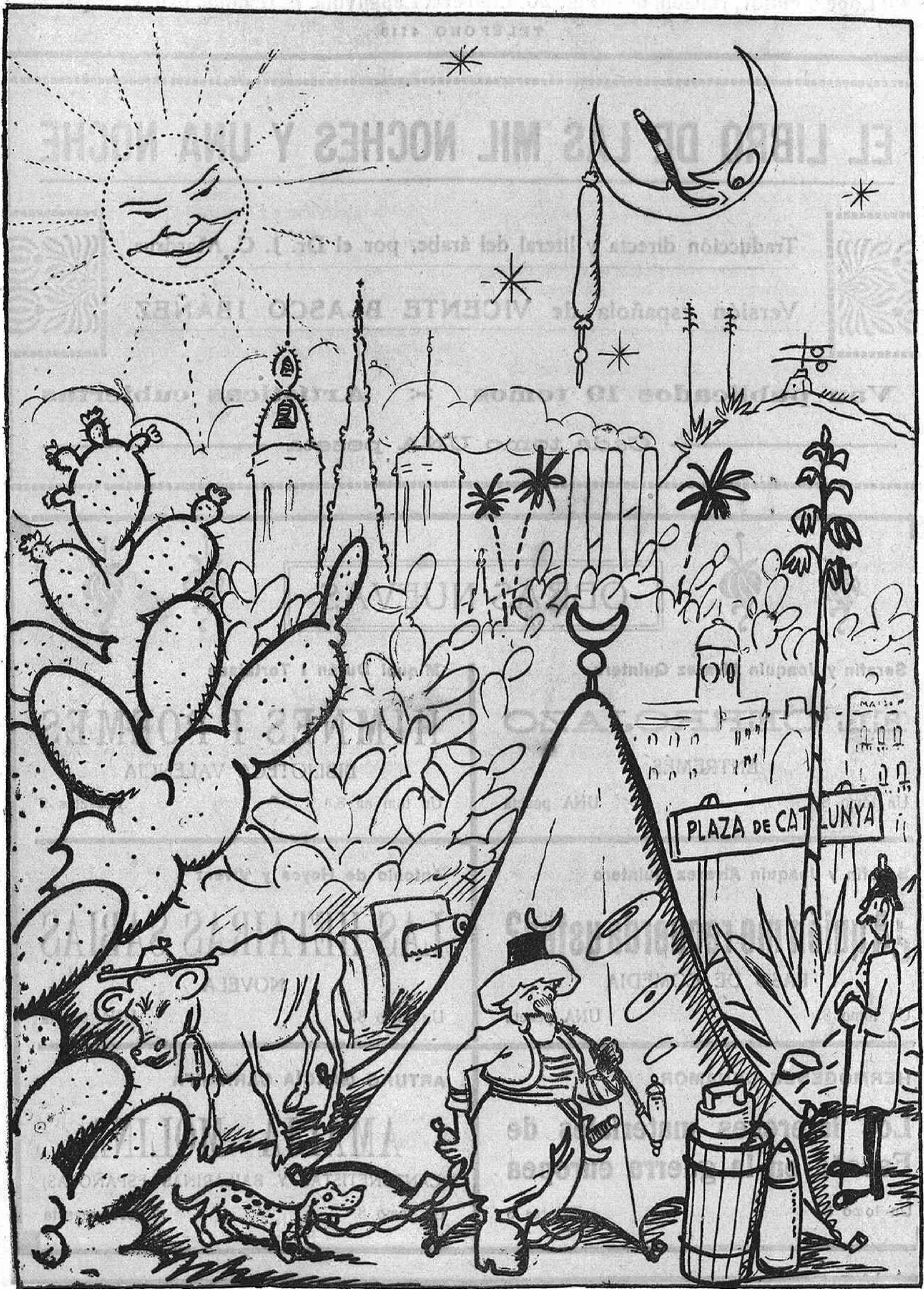
AMALIA MOLINA

(CANZONETISTAS Y BAILARINAS ESPAÑOLAS)

Un tomo 8.º

UNA peseta

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

PANORAMES DEL PAIS NEUTRAL

Barcelona, ciutat d'estiu